

RAUDONA
KAIP KRAUJAS

SALLA
SIMUKKA

2

Trijulė stumdėsi prie durų.

Kiekvienas norėjo įžengti pirmas.

– Ei, truputį pasitraukit, aš negaliu įkišti rakto.

– Tu niekad nieko negali įkišti.

Jie juokėsi, tildė vienas kitą, vėl pratrūkdami juoku.

– Palaukit. Štai kaip tai daroma. Čia kišamas raktas.

Ir lėtai pasukamas. Labai lėtai. Oho. Visišškai nesuvokiamas dalykas. Ar jūs suprantat, kad spyną galima atrakinti vienąkart pasukus raktą? Ar suvokiat, kad kažkas sukūrė tokį įrenginį? Galėčiau pavadinti tai tryliktuoju pasaulio stebuklu.

– Užčiaupk nasrus ir atidaryk duris.

Trijulė pastūmė duris ir suvirto į vidų. Vienas vos vos nepargriuvo. Antras pradėjo kimiai spygčioti, juoktis iš

savo balso aidu erdvioje tuščioje patalpoje. Trečias susikaupė ir signalizacijos pultelyje surinko kodą.

– Vienas... septyni... trys... du. Po velnių, teisingas! Keturioliktas pasaulio stebuklas. Surinkus skaičiukus, signalizacija išsijungia. Po velnių. Jau žinau, kuo būsiu užaugęs. Šaltkalviu! Argi tai ne profesija? Konstruoti spygnas! Arba tapsiu apsauginiu.

Aniedu jo kalbų nesiklausė. Jie bėgo tuščiais tamsiais koridoriais, šaukė, kikenė. Trečiasis pasileido iš paskos. Juokas atsimušė nuo sienų. Sukdamasis sraigtu kilo laiptais.

– Mes šauniausi!

Šauniausi. Auniausi. Uniausi. Niausi. Iausi. Ausi. Usi. Si. I.

– Ir pasiutiškai turtingi!

Jie tyčiomis stumdė vienas kitą, pargriuvo ant grindų. Raičiojosi, prunkščiojo. Darė „angelus“ ant akmeninių grindų. Paskui vienas kai ką prisiminė.

– Mes turtingi, bet mūsų pinigai nešvarūs.

– Ti-ik-rai. *Dirrrty money*.

– Mes ėjom į tamsųjį kambarėlį. Juk dėl to čia atlėkėm.

O kad aiškiau prisimintų, kas atsitiko. Viską gaubė ūkana, joje blyksniais prasimušė pavieniai vaizdai. Vienas vemia. Kai kurie nuogi plaukioja baseine. Užrakintos durys, kurios turėjo būti atrakintos. Sudužusi krištolo vaza ir šukės, į kurias kažkas susižeidė koją. Kraujas. Pernelyg tranki muzika. *Oops, I did it again**. Užmirštas hitas, kurį

* Oi, vėl tai padariau (*angl.*).

vis norėjosi kartoti. *I played with your heart, got lost in a game**. kažkas nenumaldomai verkė, šniurkščiojo, atsisakė pagalbos. Grindys buvo slidžios nuo palieto romo. Dvokė aštriai ir saldžiai.

Tie vaizdai nesirikiavo logiška seka paeiliui. Kas atnešė polietileninį maišelį? Kuriuo metu? Kas jį praskleidė, kas įkišo į jį ranką, ištraukė ir nusilaižė pirštus? Kada jie suprato?

Jiems reikėjo ko nors. Tuoj pat. Tą sekundę.

– Ar jūs dar turit ko nors? Norėčiau įsimesti dar vieną.

– Aš turiu.

Trys sagutės. Visiems po vieną. Visi drauge pasidėjo ant liežuvio, palaukė, kol ištirps burnoje.

– Veža. *Ou jeah*. Kaip reikiant.

Tai nutiko tamsiajame kambarėlyje. Buvo tamsu. Pas-kui vienas jų uždegė šviesą.

– „Tebūnie šviesa! Ir šviesa pasirodė.“

Polietilininis maišelis atsidūrė ant stalo. Praskleidė jį.

– Fui, jie smirda.

– Pinigai nesmirda. Pinigai kvepia.

– Čia tokia krūva.

– Pasidalinsim ją po lygiai.

– Puikumėlis! Nieko panašaus nesu patyręs. Aš myliu jus. Aš visą pasaulį myliu.

– Nesibučiuokit čia. Man bus sunku susikaupti, užeis noras dulkintis.

* Žaidžiau su tavo širdimi, pasiklydau žaidime (*angl.*).

– Galim dulkintis čia.

– Čia nesidulkinsit. Mes dabar imsimės valymo.

Jie pripylė į vonelę vandens. Į vandenį sumerkė banknotus. Išplovė ir sukabino po vieną, kad išdžiūtų.

– Aš tai vadinu pinigų plovimu. Šitai aš vadinu tikru pinigų plovimu.

3

– Pabusk! Laikas keltis! Kelkis! Tavo vietoje aš kaipmat šokčiau iš lovos!

Staugsmas užgulė Snieguolei ausis. Balsas jai buvo apmaudžiai pažįstamas. Tai jos pačios balsas. Snieguolė įsirašė savo pačios rékimą į mobilųjį kaip žadintuvo garšą, nes manė, kad jis išvers iš guolio greičiausiai. Veikia. Né minties nebuvo ilgiau pamurksoti.

Ji apsnūdusi atsisėdo ant lovos krašto, pasižiūrėjo į „Mumių kalendorių“, kabantį ant sienos. Pirmadienis, vasario 29 diena. Paskutinė keliamųjų metų vasario mėnesio diena. Beprasmiškiausia diena pasaulyje. Ar nebūtų galima tos dienos paskelbti tarptautiniu laisvadieniu? Juk ji vis tiek perteklinė. Išėitų, kad tokią dieną nereikia daryti nei protingų, nei naudingų dalykų?

Snieguolė sukišo kojas į mėlynas „ežiuko“ šlepetes ir nuslinko į virtuvėlės kampą. Pripylė į espreso kavinuką vandens, įbėrė kavos. Tokį rytą, neišgėręs stiprios espreso, į gyvųjų pasaulį nepakliūsi. Buvo dar tamsu, tikrai per tamsu keltis. Lauke kūpsojo aukštos sniego pusnys, bet šviesos nuo jų buvo maža. Tamsa dar ilgai laikysis. Dusins šiaurės šalį savo gniaužtais ir kovo mėnesį.

Snieguolė negalėjo pakęsti šito žiemos tarpsnio. Speigo ir šalčio. Kai ir vieno, ir kito per daug. Pavasario dar nesimatė nė ženklo. Žiema šaldė be atvangos, net vilties nesuteikdama, kad pasibaigs, stingdė, viskas sulėtėjo, apmirė. Namuose buvo šalta, šalta lauke, šalta mokykloje.

Paradoksalu, bet kartais atrodė, kad nešalta tik eketėje, bet ir joje negalėjai plūduriuoti visą dieną. Snieguolė apsilvilo platų pilką vilnonį megztinį, prisipylė puodelį kavos. Gėrė ją vieninteliame tikrame, karališkų septyniolikos kvadratų didumo kambaryje, susigaužusi į kamuoliuką pašiurusiame fotelyje, stengdamasi sušilti. Pro langą traukė, nors rudenį užklįjavo sandarinimo juosteles.

Kava buvo kavos skonio. Ji daugiau nieko ir nenorėjo. Snieguolė negalėjo pakęsti visokių šleikščiai saldžių ir keistų šokoladiniųriešutiniųkardamonovanilinių gėralų. Kava turi būti juoda ir stipri, daiktas – kaip daiktas, būstas – kaip būstas.

Pastarąjį kartą apsilankiusi mama ir vėl nusistebėjo: „Nejau nenori apsistatyti šito buto? Kad būtų panašus į namus?“ Snieguolė nenorėjo. Ji pragyveno šiame bute

maždaug pusantrų metų. Turėjo tik storą čiužinį, kuris atstojo lovą, rašomąjį stalą, nešiojamąjį kompiuterį ir fotelį, daugiau nieko. Pirmaisiais mėnesiais mama spyrėsi nupirksianti Snieguolei lovą ir knygų lentyną, bet ši tvirtai atsisakė. Knygas ji krovė ant grindų. Vienintelis „interjero elementas“ buvo nespalvotas „Mumių kalendorius“. Kam vargti kuriant kažkokį savą lizdelį? Snieguolė nenorėjo žaisti jokių dizainerišku žaidimų. Šiame bute ji gyvens tol, kol mokysis gimnazijoje. Tai ne namai, čia ji neįsitvirtins ilgesniam laikui. Baigusi gimnaziją, išeis, kur panorės, ir nereikės nieko ilgėtis.

Ryhimekyje, pas tėvus, ji irgi nesijautė kaip namuose. Dabar sugrįžusi jausdavosi tik kaip svetima. Daiktai ir baldai priminė tai, ką norėjo užmiršti. Vis dėlto tai sugrįždavo į atmintį, sapnus ir košmarus ganėtinai dažnai.

Tėvai į jos išsikraustymą žiūrėjo su keistu prieštaringumu. Kartais atrodė, kad, Snieguolei išsikėlus, jiems pasidarė lengviau. Tiesa, namie dažnai tvyrojo įtampa, betgi taip buvo visada. Bent jau kiek Snieguolė prisiminė. Ji niekada nesužinojo, kas tą įtampą skatino, nes tėvai atvirai nesipyko, ir ji prieš tėvus niekada nekėlė balso. Artėjant išsiskyrimui mama ar tėtis sykais ją apkabindavo ir ilgai nepaleisdavo – toks elgesys stebino ir net erzino, nes jų šeimoje nebuvo įprastas.

Paglėbesčiavusi mama suimdavo delnais jai veidą ir nepaprastai ilgai ir įdėmiai žiūrėdavo į jį.

– Mes turim tik tave. Tiktai tave.

Mama kartodavo tuos žodžius ir, rodės, bet kurią akimirką pratrūks verkti. Snieguolę ėmė kamuoti nerimas. Galų gale su tėvų pagalba ji persikraustė į Tamperę. Jiems išėjus, uždarė duris ir tarytum kažkas nuėmė nuo pečių sunkią našta, kurią nė nenumanė nešanti.

– Ar tikrai susitvarkysi viena? – vis klausė mama.

Tėtis į tai žiūrėjo praktiškiau:

– *Flickan blir snart myndig. Hon måste ju klara sig**.

Ir Snieguolė tvarkėsi viena. Diena iš dienos vis geriau.

Šįryt iš veidrodžio vonioje į ją žvelgė pavargusi mergina. Kofeinas per lėtai dirbo savo darbą. Snieguolė nusiprausė veidą šaltu vandeniu, rudus plaukus gumele susirišo į arklio uodegą. Tėvai apdovanojo ją vardu, kuris neatitiko personažo. Jos plaukai nebuvo juodi, oda nešvytėjo baltumu, lūpos nemasino raudonumu. Plaukų dažais ir makiažu būtų pasiekusi vardo ir atvaizdo atitiktis, bet nematė prasmės tą daryti. Snieguolei tiko toks atvaizdas, kokį matė veidrodyje, kitų nuomonė jai neturėjo reikšmės.

Snieguolė tris sekundes mąstė, ką apsivilkti į mokyklą. Nusprendė likti su pilku vilnoniu megztiniu ir užsitraukė džinsus. Apsiaė kerzus, apsivilko juodos vilnos paltą, apsimuturiavo žalią šaliką, užsimovė kumštines pirštines, pilką kepurėlę. Užsimetė ant pečių *Fjällraven* kuprinę.

* Mergaitė greit bus pilnametė. Jau turėtų pati tvarkytis. (*Šved.*)

Pilvą drėkstelėjo alkis. Atidarius šaldytuvą jos nepradžiugino net šviesa. Lemputė sudužo prieš porą savaičių, ir Snieguolė jos nepakeitė. Turės nusipirkti mokyklos kavinėje bandelę, o gal ir dvi. Ir būtinai dar vieną puodelį kavos.

Mokykloje ją pasitiko pažįstamas neramus klegesys. Visi skubėjo ir jautė poreikį tą skubėjimą išrekti. Išmintimi kibirkščiuojantys ir nepaprastai kūrybingi Menų gimnazijos moksleiviai. Snieguolė suprato, kad jie neverti tokios pagiežos, bet kartais, iš ryto atėjus į gimnaziją, būdavo sunkiau apsikęsti su spalvingais drabužiais, dramatiškais gestais ir lyg nebyliu susitarimu visų vaizduojamu individualumu bei ypatingumu. Vis dėlto susierzinimas nesunaikino dėkingumo jausmo. Ji turi galimybę lankyti kaip tik šią mokyklą. Jai nebereikia gyventi Ryhimekyje. Ji stojo į Menų gimnaziją tik dėl to, kad galėtų ištrūkti iš Ryhimekio. Kitu atveju tėvai vargiai būtų ją išleidę į Tampere, bet mokslai specialiojoje gimnazijoje atrodė gana pateisinama priežastis. Pirmaisiais mėnesiais gimnazijoje Snieguolė jautėsi kaip rojuje. Tas jausmas pamažu slopo, kai mokykla tapo kasdienybe ir pamatė linksmom šypsenom dangstomą pavydą, veidmainystę, vaidybą, puikybę ir nepasitikėjimą savim.

Laimei, mokykla apgobė ne tik klegesiu, bet ir šiluma, nuo kurios atsigavo sustirusios kojos ir rankos. Snieguolė žinojo, kad netrukus pradės skaudžiai persėti, kai kraujas

pasieks pačius kojų ir rankų pirštų galiukus. Reikėjo užsimauti dvi jas vilnones kojines. Snieguolė užmetė paltą ant kabyklos, tekina užbėgo laiptais iki valgyklos ir pasuko į kavinę greta.

– Šį kartą su žalėsiais ar be priedų? – virėja žinojo, ko paklausti.

– Abu labu, – atsakė Snieguolė. – Ir didelį puodelį kavos.

– Ir nepalikti dalies pienui, – nusijuokė virėja ir sklidinai pripylė popierinį puodelį.

Snieguolė atsisėdo prie staliuko, palaukė, kol šiluma iš lėto nusruvens į galūnes. Ak ak ak. Dilgčioja vis tiek. Suėmusi delnais kiek palaikė puodelį, atsikando bandelės. Suvožtinis buvo didelis, gardus. Pomidoras sunokęs, paprika traški. Snieguolė buvo vegetarė savimoka. Už savus pinigus mėsos niekada nepirkdavo. Bet kitų nupirktą ir paruoštą mėsą, aišku, valgė. Gal ir veidmainiška, bet praktiška.

Prie gretimo staliuko atplaukė trys merginos. Sušvylavo šviesūs plaukai. Tamsūs trumpi buvo sutaršyti. Raudonai nudažytų galiukų sruogos susuktos. Aplinkui pasruvo YSL „Baby Doll“, Britney Spears „Fantasy“ ir Miss Dior „Chérie“.

– Galva plyš, jeigu šiandien jis vėl elgsis su manim kaip su oru. Per vakarėlius daro su manim, ką nori, o mokykloje tik „labas“ numeta. Sunku patikėti, kad jam jau aštuoniolika.

– Man ir be šito galva plyšta. Nereikėjo gerti tų pakutinių. Neįsivaizduoju, ko juose buvo.

– Èè! Bet mes tiktai gèrèm.

Apsimestinis išgąstis veiduose. Išplėstos akys.

– Nori pasakyti?..

– Tik aklas galėjo nematyti Elisos lėliukių. Ir šnekėjo grynas nesąmones.

– Ji visada šneka nesąmones.

– Didesnių nesąmonių negirdėjau.

Apsižvalgymas. Trys galvos susiglaudžia, girdėti tik kuždesys. Snieguolė išgėrė kavą, pasižiūrėjo į laikrodį. Iki pamokos dar liko dešimt minučių. Ji atsistojo, bandelę be įdaro pasiėmė su savim. Ilgiau klausytis kvepalų mafijos kalbų nepajėgė, ir smarvė pasidarė nepakeliama.

Egocentriškos išvaizdos merginos, kurios, baigusios mokyklą, ketino stoti į teisę arba ekonomiką. Į Menų gimnaziją atėjusios todėl, kad turėjo aukštą pažymio vidurkį ir buvo „tikrai kūrybingos“.

Dideli menininkai ir dar didesni intelektualai, kuriems mokykla buvo reikalinga kaip scena.

Matematikos genijai, kurie visada atrodė lyg mažumėlę pasiklydę.

Paprasti ir vidutiniokai, kurie užplūsdavo koridorius, užkimšdavo laiptines, sudarydavo ilgas eiles valgykloje ir atrodė, kalbėjo, kvepėjo vienodai. Po kelerių metų jų vardų niekas nebeprisimins. Niekas ir dabar jų neprisiminė.

Aišku, tarp jų buvo ir mielių bei sumanių. Šiaip jau Snieguolė nežiūrėjo į kitus iš aukšto. Suprato, kad daug kam prisiimtas vaidmuo tėra tik apsauginė kaukė, užsidedama prieš pamokas, kad būtų lengviau atrasti savo vietą tarp kitų. Dėl to Snieguolė nesmerkė nė vieno. Bet jau pirmą mokslo metų dieną nusprendė, kad nesileis išspraudžiama į jokią kategoriją, nesutiks įgrūdama į jokią grupę, pagal kurią kiti galėtų susidaryti nuomonę apie ją.

Susiskirstymus, grupių ir klikų susidarymus Snieguolė stebėjo šiek tiek susidomėjusi ir su lengva pašaipėle. Ji laikėsi nuošaliai, nesikišo. Vis dėlto visi ją matė kaip vienišą keistuolę juodais drabužiais, slankiojančią pasieniiais. Jos vardą prisiminė visi.

Snieguolė Anderson. Suomijos švedė iš Ryhimekio.

Ta, kuri kiekvienu klausimu turėjo svarią nuomonę.

Ta, kuri ir iš fizikos, ir iš filosofijos gaudavo dešimtukai.

Kurios vaidinama Ofelija porą mokytojų užpykdė, o kitas sugraudino.

Kuri nedalyvavo jokiuose moksleivių renginiuose nei kampanijose.

Kuri visada pietaudavo viena, bet neatrodė vieniša.

Ji buvo kitos dėlionės dalelė, kuri netiko niekur, bet netikėtai tikdavo visur kur.

Ji buvo ne tokia kaip visi. Ji buvo kaip tik tokia kaip visi.

Snieguolė priėjo prie fotolaboratorijos durų ir apsižvalgė. Nieko nebuvo matyti. Ji įžengė į prieškambarį ir uždarė duris. Ją apgobė tamsa. Įgudusiu judesiu, nieškodama apčiuopomis atidarė tamsiojo kambarėlio duris. Ranka jau žinojo atstumus. Neperžvelgiama tamsa. Tyla. Ramybė. Jos vienos valanda prieš prasidedant pamokoms. Nulinė padala. Pakartotinis įkrovimas. Kasdienis ritualas, apie kurį niekas nežinojo. Įprotis, primenantis praeitį ir tapęs dabarties dalimi. Ne vienus metus ji ieškodavo slaptaviečių, nes bijojo. Kad išliktum, turi susirasti savo kampelį ar saugų uostą. Šiandien ji nebijojo, bet norėjo turėti atskirą erdvę tokioje vietoje, kur viskas bendra. Tamsusis kambarėlis buvo jos laisvės kišenė, kurioje prieš žengdama į šnekų, balsų, nuomonių ir jausmų šurmulį valandėlę nusiramindavo.

Snieguolė atsirėmė į sieną ir atmerktom akim įsistebeilijo į juodumą. Kratėsi vienos minties po kitos. Lengviausia išsivaduoti iš kasdieniškų, dažniausiai tuščių svarstymų, kurie slenka apie vieną ašį: matematikos pamoka, po pamokų – galbūt parduotuvė, vakare – tikriausiai sporto klubas. Šiandien tas išorinis erzelis niekaip nesitraukė iš galvos. kažkas neleido. kažkas trukdė.

Kvapas.

Tamsiajame kambarėlyje tvyrojo kitoks kvapas nei paprastai. Snieguolė nesuprato, koks. Ji žengė žingsnį į priekį. kažkas vos vos palytėjo veidą, ji atšoko atgal ir uždegė raudoną apsauginę šviesą.

Penkių šimtų eurų banknotas.

Tamsiajame kambarėlyje ant virvės džiūvo dešimtys penkių šimtų eurų vertės banknotų. Ar jie tikri? Snieguolė palietė ranka arčiausiai kabantį. Bent jau popierius atrodo tikras. Ji pasižiūrėjo, ar ryškali vonelėse nėra nuotraukų, ir uždegė įprastą šviesą.

Pakėlė banknotą prieš šviesą. Vandenzenkliai buvo, taip pat prieš šviesą tamsėjantis piešinys. Apsauginis siūlelis ir holograma ten, kur turėjo būti. Jei banknotai netikri, vadinasi, jie itin meistriškai padirbti.

Skystis ryškinimo vonelėse atrodė rausvas. Snieguolė kyštelėjo į jį pirštą. Vanduo.

Ji pasižiūrėjo į kambarėlio grindis, ant kurių buvo matyti rusvų dėmių. Pasižiūrėjo į banknoto kamputį, ant kurio buvo matyti tokia pat rusva dėmė. Ir tą akimirką suprato, kas ją sutrikdė tamsiajame kambarėlyje.

Seno kraujo kvapas.